

Taloustuutisia Moskovasta 12.-25.3.2009

	2007	2008 vuosineljänneks:			
		1.	2.	3.	4.
BKT:n kasvu, %	8,1	8,5	7,5	6,2	1
Federaation budjettijäämä, % BKT:sta	5,4	6,8	7,5	10,2	-7
Ulkomaankauppa (tavarakauppa)					
* viennin kasvu euroissa laskettuna, %	7	34	31	40	-2
* tuonnin kasvu euroissa laskettuna, %	29	23	23	31	15
(lähde: Venäjän keskuspankki)					
* viennin kasvu Suomeen euroissa, %	8	35	36	26	-10
* tuonnin kasvu Suomesta euroissa, %	8	18	28	20	-8
(lähde: Suomen tullit)					
<i>Kaikki %-muutokset vuoden takaisesta eli edellisen vuoden vastaavasta aikajaksosta.</i>					
Valtion ulkomainen velka 30.9.2008	31 mrd. USD				
Yritysten ja pankkien ulkomainen velka 30.9.2008	498 mrd. USD				
Valtion kahden ylijäämärahaston varat 28.2.2009	220 mrd. USD				
Valuuttavaranto 20.3.2009	385 mrd. USD				
Ruflan kurssi 26.3.2009	USD = 33,73 RUB	EUR = 45,40 RUB			
Raakaöljyn hinta 24.3.2009	Urals 49,29 USD/bbl	Brent 51,24 USD/bbl			

Talouselämä ja talouspolitiikka

Talous ei helmikuussa kyntänyt aivan yhtä syväällä kuin tammikuussa. Talouselämäministeriön arvion mukaan BKT oli tammi-helmikuussa 8 % pienempi kuin vuotta aiemmin (helmikuussa lukema oli 7 %). Jalostavan teollisuuden tuotantoa oli helmikuussa vajaa viidennes vähemmän kuin vuotta aiemmin. Rakennustoiminnassa vastaava lukema oli viidennes ja investointien osalta viitisentoista prosenttia. Vähittäiskaupalle helmikuu oli ensimmäinen kuukausi, jolloin myynnin määrä painui alle vuodentakaisen, parilla prosentilla.

Talouselämäministeriö arvioi ennusteessaan talouden kääntyvän kasvuun tämän vuoden loppupuolella. BKT:n supistumisen odotetaan ennusteista vastaavan varatalouselämäministeri Andrei Klepatshin mukaan lieventyvän jo tämän vuoden toisella neljänneksellä. Jalostavan teollisuuden ministeriö arvioi elpymään sen verran, että sen tuotanto olisi koko vuoden 2009 osalta kymmenesosan pienempi kuin vuonna 2008. Tuonnin määrän odotetaan olevan tänä vuonna vähintään kymmenesosan viime vuotuisesta pienempi.

Työttömyys lisääntyi edelleen helmikuussa. Työttömiä oli kansainvälisillä (työjärjestö ILO:n) metodeilla tehdyn kuukausikyselyn mukaan 6,4 miljoonaa eli 8,5 % työvoimasta.

Hallituksen uusittu kriisinvastainen ohjelma vuodelle 2009 kaavailee rahamääriltään suurimmiksi toimenpiteiksi syksyn 2008 tapaan tukia pankkisektorille, yhteensä vajaat 26 mrd. euroa (vajaat 3 % vuoden 2009 arvioidusta BKT:sta). Federaation budjettiin varataan yli 12 mrd. euroa pankkien omistajaluottoihin, joista valtion enemmistöomistamat Vneshtorgbank ja Vneshekonombank saavat yli 7 mrd. euroa ja loppua tarjotaan yksityisille pankeille. Hypoteekkilainojen hoitoon varataan yli 2 mrd. euroa. Keskuspankki varautuu pankkien tukiluototukseen noin 11 mrd. euron lisäsummalla. Muita tuntuvasti varoja vaativia toimia ovat varojen lisäsiirrot valtion eläkerahastoon, alueiden budjettituen lisäys sekä valtion lisätakuut puolustusteollisuuden ja muiden yritysten ottamille pankkiluotoille; lisäksi kuhunkin näistä kolmesta on suunnilleen 7 mrd. euroa. Ohjelma erittelee myös verohelpotuksia ja muita toimia, joilla tuetaan pankkeja, maataloustuotteiden tuottajia ja jalostajia, puolustus-, kuljetusväline-, maatalouskone- ja metsäteollisuutta, kuljetusalan investointeja ja muuta toimintaa,

asuntorakentamista, eräitä muita aloja ja PK-yrityksiä. Näitä muita toimia ovat mm. valtion, alueiden ja kuntien tilaukset (pienyryyksille vähimmäiskiintiö 20 %), korkotuet, verorästien maksulykkäykset sekä eräiden tuontitullien muutokset koskien mm. metsäteollisuuden tuotteita. Ohjelma sisältää korotukset työttömyyskorvaukseen ja eläkkeisiin (neljänneksellä) sekä työllisyyttä tukevia toimia.

Valtiontilausten arvo on puolustusvoimien hankinnat mukaan lukien kulvana vuonna lähes 90 mrd. euroa, josta pienyryyksille aiotaan kohdistaa vajaat 20 mrd. euroa. Näin ilmoitti varatalouskehitysministeri Anna Popova. Kokonaissumma vastaa kymmenesosaa tälle vuodelle ennakoitusta BKT:sta.

Federaation uusittu budjettiluonnos 2009 kasvattaa menoja vajaat 30 % viime vuoden toteutuneista menoista, joskin osan menojen lisäyksestä syö inflaatio. Menot talouden eri sektoreille (pl. pankkituet) yli kaksinkertaistuvat. Varojen siirtoja alueiden budjetteihin ja eläkerahastoon niiden vajeiden paikkaamiseksi lisättiin, ja ne kasvavat lähes 30 %. Muihin lohkoihin kohdistuneessa menojen karsinnassa (joulukuussa hyväksytystä budjetista 2009) selviytyivät suhteellisen hyvin sisäinen turvallisuus ja järjestys, jonka menot kasvavat yli viidenneksen, ja puolustus (kasvua 15 %). Erinäiset hallinnonalat karsivat eniten, joskin niiden menojen kasvu on edelleen yli viidenneksen samoin kuin terveydenhoitomenojen lisäys. Menot asuntosektorille vähenevät paljon. Budjettiluonnosta ei ole vielä julkaistu; tiedot perustuvat *Kommersant*-lehden esittämiin numeroihin.

Alueiden 2009 budjettimenojen karsintatarvetta yritetään lievittää. Finanssiministeriö arvioi maaliskuun puolivälissä alueiden budjettitulojen pienenevän tänä vuonna lähes viidenneksellä, joskin alueilla on kassoissaan myös viime vuodelta siirtyneitä varoja. Menoja ministeriö arvioi alueiden karsivan keskimäärin vähintään 5 prosentilla. Syntyvät budjettivajeet katetaan valtaosin varojen siirroilla federaation budjetista ja federaation budjettilainoilla. Jäljelle jäävä osa alueiden pitäisi varafinanssiministeri Anton Siluanovin mukaan saada tänäkin vuonna lainattua pankeilta. Siluanov ennakoii alueiden budjettivajeita ja velkaantumista rajoittavia säännöksiä mahdollisesti lievennettävänä.

Kaksi valtionkorporaatiota palauttaa käyttämättä olevia varojaan federaation budjettiin 2009. *Rosnano* sekä asuntosektorin uudistamisen edistämisrahasto palauttavat varoja yhteensä noin 3,5 mrd. euroa (kumpikin lähes saman verran), sillä budjetti kaipaa tuloja. Valtionkorporaatiot saivat perustamisensa yhteydessä vuoden 2007 lopulla budjetista varoja yhteensä yli 8 mrd. euroa.

Venäjän ehdotukset Lontoossa 2.4. pidettävälle G20-huippukokoukselle. Ehdotuksia on kahdeksalla osa-alueella. On sovittava makrotalouspolitiikkaa ja valtiontaloutta koskevat kansainväliset standardit, jotka olisivat sitovia johtaville talouksille. G20-maiden tulisi kotimaista kysyntää edistäessään tehdä se turvaten makrotalouden kestävyys, jota heijastavat matala inflaatio sekä kohtuulliset budjettivajeet ja julkinen velka. Rahoitussektorin sääntelyn ja valvonnan standardeista tarvitaan kansainvälinen sopimus. Kansainvälistä rahajärjestelmää pitäisi uudistaa luomalla lisää reservivaluuttoja ja ylikansallinen reservivaluutta. Kansainvälisistä rahoitusjärjestöistä IMF:n resursseja tulisi lisätä ja kohdentaa sen jäsenten äänioikeutta kehittyville ja kehitysmaalle, luoda uusia alueellisia rahoitusrahastoja, laajentaa Vakausfoorumin (FSF) jäsenistöä ennen 2.4. ja antaa eräitä globaalin rahajärjestelmän toimintoja IMF:ään kytkeytymättömien "muiden ylikansallisten rakenteiden" hoidettavaksi. Kehitysrahoituksen ja -avun noususuuntauksen säilyminen on tärkeää kriisin keskellä. Kansalaisten rahoitustietämystä tulisi parantaa. Talouskasvun pitäisi olla energiatehokasta; oleellisia ovat mm. energian säästäminen, ydinvoima ja modernit uusiutuvat energiamuodot. Venäjä kannattaa edellisen G20-huippukokouksen päätöstä pidättäytyä maailmankaupan ja pääomanliikkeiden esteistä; "vaikka tietty protektionismin lisääntyminen näyttääkin kriisin oloissa väistämättömältä, emme voi palata eristäytyneisyyteen ja taloudelliseen itsekkyyteen".

Presidentti Medvedev nimitti Ilja Lomakin-Rumjantsevin asiantuntijahallintonsa johtoon. Lomakin-Rumjantsev siirtyy tehtävään federaation vakuutusvalvontalaitoksen johtajan paikalta. Asiantuntijahallinnon tehtävänä on tukea presidenttiä sosiaali- ja talouspoliittisissa linjauksissa. Sen aiempi johtaja Arkadij Dvorkovitsh nimitettiin toukokuussa 2008 presidentin talousneuvonantajaksi ja on sen jälkeen valvonut neuvoston työtä nykyisen toimensa ohella.

Taluskriisi pyyhkäisi pois enemmistön Venäjän miljardööreistä *Forbesin* listalta. Forbesin tuore lista maailman rikkaimmista ihmisistä sisältää 32 venäläistä miljardööriä; viime vuonna heitä oli listalla 87. Tämän hetken rikkaimmat venäläiset Forbesin listalla ovat Mihail Prohorov/Onaksim (sijalla 40, viime vuonna sijalla 24), Roman Abramovitsh, Tshukotkan kuvernööri (51., viime vuonna sijalla 15) ja Vadim Alekperov/Lukoil (57., viime vuonna sijalla 56). Rajuimmin viime vuodesta on romahtanut Oleg Deripaska/Rusal, Bazel, varallisuustaulukon sijalta 9 sijalle 164.

Teollisuus

Summa Kapital on ilmoittanut rakentavansa telakan Suomenlahdelle, Koiviston läheisyyteen. Yhtiö aikoo toteuttaa hankkeen yhteistyönä korealaisen *STX Shipbuildingin* kanssa. Telakalla tullaan rakentamaan öljy- ja nestekaasutankkereita. Hankkeen arvo on Summa Kapitalin mukaan noin 740 miljoonaa euroa. Tämä on jo toinen tuore telakkautinen samalta suunnalta; maaliskuun alussa Koiviston lähelle ilmoitti rakentavansa telakan *VSZ, Vyborgskij Sudostroitelnyj Zavod*, joka saa hankkeeseensa myös valtion tukea.

Uuteen **laivanrakentamisen valtionkorporaatioon**, jonka perustaminen saatettiin käyntiin presidentin määräyksellä maaliskuussa 2007 ja jonka virallisen syntymän odotetaan tapahtuvan huhtikuun alussa, tulee kuulumaan kaikkiaan 34 alan yritystä. Valtionkorporaation (*OSK, Objedinjonnaja sudostroitelnaja korporatsija*) toimitusjohtaja Vladimir Pahomov kertoi *Rossijskaja Gazetan* haastattelussa, että korporaatioissa tulee olemaan kolme alueellista keskusta: lännessä, pohjoisessa ja Kaukoidässä. Pahomov totesi, että Venäjän laivanrakennusteollisuuden on mahdotonta kehittyä ilman valtion vahvaa tukea eikä se sittenkään pysty kilpailemaan esimerkiksi Japanin tai Etelä-Korean kanssa. Puolustusteollisuus tulee olemaan OSK:n merkittävä asiakas; siviilisektorilla korporaatio näkee kysyntää esimerkiksi jäänmurtaajissa, tutkimusaluksissa, kalastusaluksissa ja öljyteollisuutta palvelevissa aluksissa.

Liikenne ja telekommunikaatio

Omskilainen oikeusistuin otti Telenorin Vympelkom-osakkeet haltuunsa jatkotutkimusten ajaksi. Telenor on kieltäytynyt maksamasta oikeusistuimen sille määräämiä 1,35 miljardin euron korvauksia Vympelkomille. Telenorin 29,9 prosentin omistusosuuden jäädyttäminen tapahtui pari päivää sen jälkeen, kun New Yorkissa sijaitseva oikeusistuin oli Telenorin kanteesta määrännyt *Alfa Groupille* kovat sanktiot oikeusistuimen aiempien, Ukrainan matkapuhelinmarkkinoita koskeneiden päätösten huomiotta jättämisestä. Alfa Groupiin kuuluva *Altimo* on toinen Vympelkomin pääomistajista ja sen huhutaan olevan Telenor-oikeusjutun käynnistäneen *Farimex Productsin* takana; tämä omistaa Vympelkomin osakekannasta vain 0,002 %. Alfa Group on kiistänyt tämän kytköksen, kuten myös Telenorin väitteen siitä, että Telenorin Vympelkom-osakkeiden jäädytys on Alfa Groupin aikaansaama vastaliike New Yorkista tulleille päätöksille. Muutamia päiviä näiden käänneiden jälkeen (18.3.) Alfa Group ilmoitti toimeenpanevansa newyorkilaisen tuomioistuimen aiemmat päätökset, mikä on tuonut umpikujaa lähentelevään tilanteeseen väliaikaista lievitystä. Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov totesi Norjan ulkoministeri Jonas Gahr Støren Moskovon-vierailun yhteydessä, että Telenor-tapaus on ratkaistava yritysten välillä eikä sitä tulee nostaa valtioiden väliseksi asiaksi. Kansainväliset sijoittajapiirit ovat jo alkaneet verrata Telenor-tapausta Jukosin ja TNK-BP:n aiempiin tapauksiin.

Venäjä suunnittelee uusia tukitoimia ICT-alan laitevalmistajille. Viestintäministeri Igor Shtshegolev kertoi hallituksen valmistelevan "tuontia korvaavia" toimia, joiden toivotaan tukevan kotimaisia ICT-laitevalmistajia. Ministeri Shtshegolev ei kuitenkaan vielä täsmentänyt, millaiset toimet voisivat tulla kyseeseen. Asiantuntijoiden mukaan venäläiset laitevalmistajat tarvitsisivat nyt ennen kaikkea tukea uusien teknologioiden kehittämiseen, sillä niiden perusongelmana on käytössä olevien teknologisten ratkaisujen ja tuotteiden laadun jälkeenjääneisyys kansainvälisiin kilpailijoihinsa verrattuna. Myös viranomaissääntelyn hitaus estää uusimpien ratkaisujen nopeaa käyttöönottoa Venäjällä.

Venäjän suosituimpien internet-sivustojen tulee pysyä venäläisomistuksessa, sanoi viestintäministeri Igor Shtshegolev *Vedomosti*-lehden haastattelussa. Kärkiviisikko sitä tällä hetkellä onkin: yhteisöpalvelu *V kontakte*; hakukone *Jandeks*, postipalvelu *mail.ru*, yhteisöpalvelu *Odnoklassniki* ja hakukone *Rambler*.

Uusia henkilöautoja myytiin helmikuussa 38 % vähemmän kuin samaan aikaan edellisvuonna. Kalleimman hintaluokan autojen (kuten *Infiniti* ja *Hummer*) myynti kuitenkin jopa kasvoi; niiden ostamista vauhdittivat muun muassa ruplan devalvoituminen ja alennusmyynnit. Alkuvuoden myydyimpien automerkkien viiden kärki muistuttaa kuitenkin siitä, että kotimainen tuotanto pitää Venäjällä pintansa niin myötä- kuin vastamäessäkin: *Lada Priora*, *Lada Samara*, *Lada 2105/2107*, *Ford Focus*, *Lada Kalina*.

Venäläiset lentoyhtiöt kuljettivat helmikuussa 26 % vähemmän matkustajia ja 43 % vähemmän rahtia kuin samaan aikaan viime vuonna. Tammikuussa vastaavat luvut olivat -17 % ja -35 %.

Meriteitse tapahtuvat rahtikuljetukset kasvoivat tammi-helmikuussa 5 % edellisvuoden vastaavasta ajanjaksosta. Asiantuntijoiden mukaan tämä johtuu siitä, että venäläisten vientituotteiden kysyntä on vähentynyt hitaammin kuin kotimarkkinoiden kysyntä. Eniten (+14 %) kasvoivat kappalevarakuljetukset. Kuljetukset kuitenkin vähenivät merkittävästi muun muassa metsäteollisuuden tuotteiden (-50 %) ja lannoitteiden (-46 %) osalta.

Venäjän rautateiden toisen rahtiyhtiön perustamissuunnitelmat etenevät. Venäjän rautateille tullaan perustamaan nykyisin monopoliasemassa olevan, täysin julkisrahoitteisen rahtiyhtiön (nimeltään "Ensimmäinen rahtiyhtiö") rinnalle toinen, sekä julkisen että yksityisen rahoituksen varaan rakentuva rahtiyhtiö (nimeltään "Toinen rahtiyhtiö"). Asiaa koskeva esitys viedään hallituksen käsittelyyn mahdollisesti vielä kevään aikana. Toisen rahtiyhtiön uskotaan lisäävän kilpailua rautatiekuljetuksissa ja toivotaan tekevän rautatiekuljetuksista helpommin lähestyttäviä myös itsenäisten yrittäjien kannalta.

Tiede ja teknologia

Russian Venture Companyn (RVC) ympärillä kuuhuu. Venäjän talouskehitysministeriön alaista riskisijoitusyhtiö RVC:tä, joka perustettiin kaksi vuotta sitten rahoittamaan uusia teknologia-alan yrityksiä, on viime aikoina voimakkaasti syytetty sille myönnettyjen pääomien (n. 660 miljoonaa euroa) väärinkäytöstä. Pääsyyttäjän mukaan yhtiö makuuttaa rahojaan ulkomaisilla pankkitileillä ja käyttää niitä VIP-kohteisiin sen sijaan, että sijoittaisi niitä venäläiseen innovaatiotoimintaan. RVC:n johto on kiistänyt syytökset. *RBK Daily* -taloussanomalehden mukaan yhtiön toimitusjohtajaa odottaa ehkä jo ajolähtö, eikä yhtiön alasajokaan ole enää poissuljettu vaihtoehto.

Energia

Energiaministeriö on pyytänyt lykkäystä kansallisen energiastrategian käsittelyyn. Alun perin vuoteen 2030 ulottuva strategia piti hyväksyä vuonna 2008, minkä jälkeen sen käsittely siirrettiin maaliskuulle 2009. Strategiaa muokataan vielä mm. huomioimaan nykyinen taloustilanne sekä talouskehitysministeriön sosioekonominen ennuste vuoteen 2020.

Ukrainan kaasuverkon kehittämistä tarkasteltiin Brysselissä 23.3. EU:n, Ukrainan ja kansainvälisten rahoituslaitosten kesken. Pääministeri Putin arvioi kokousta kriittiseen sävyyn. Putinin mukaan Ukrainan esittämästä investointisuunnitelmasta kaasuverkon modernisoimiseksi ei ollut keskusteltu Venäjän kanssa, eikä siinä huomioida pääasiallisen kaasuntoimittajan eli Venäjän intressejä. Venäjä kuitenkin osallistui kokoukseen. Putinin mukaan suhteet EU:iin saattavat huonontua ja johtaa toimituskatkoksiin, mikäli Venäjän intressejä ei oteta huomioon. Presidentti Medvedev kertoi Venäjän peruuttaneen suunnitellut hallitustenväliset neuvottelut Ukrainan kanssa mm. 5 miljardin dollarin tukilainan myöntämisestä. Kansalliset kaasuyhtiöt *Naftogaz* ja *Gazprom* neuvottelevat parhaillaan kaasun hinnasta vuoden 2009 toiselle neljännekselle.

Gazpromin kaasuntoimitukset Eurooppaan vähenivät 40 % 1.1.-15.3. välisenä aikana edellisen vuoden vastaavasta jaksosta. Toimitusten lasku on osittain selitettävissä tammikuun kaasukriisillä, jolloin toimitukset Eurooppaan katkesivat kokonaan. Eurooppalaisten ostajien arvellaan myös odottavan kaasun hinnan laskua.

Venäjän öljynvienti lisääntyi tammi-helmikuussa 2,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Öljyntuotanto väheni kuitenkin samalla aikavälillä 2,2 % ja kaasuntuotanto 12,2 %.

Valko-Venäjä on pyytänyt Gazpromia laskemaan kaasun hintaa niin, että maiden välillä palattaisiin vuosittaiseen hintaan neljännesvuosittaisen sijaan. Valko-Venäjä esittää hinnaksi 148 dollaria/1000m³, kun vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen aikana se on maksanut kaasusta 210 dollaria/1000m³.

Venäläinen sähkönviejä *Inter RAO UES* on tehnyt liettualaisen tytäryhtiönsä *Energijos realizacijos centrasin* (ERC) kanssa **10-vuotisen sopimuksen sähköviennistä Liettuaan**. Sopimuksessa taataan 2,5 miljardin kilowattitunnin toimitus vuosittain, millä pyritään kattamaan Ignalinan ydinvoimalan sulkemisen aiheuttamaa vajetta sähköntuotannossa.

Venäjä ja Iran solmivat sopimuksen yhteistyöstä öljy- ja kaasusektoreilla. Sopimuksen mukaan *Gazprom* tulee mm. osallistumaan *South Parsin* projektin LNG-tehtaan rakentamiseen. Lisäksi maat sopivat energianvaihdosta niin, että *Gazprom* toimittaa Pohjois-Iraniin turkmenistanilaista kaasua ja saa vastineeksi kaasua Etelä-Iranista toimitettavaksi edelleen Persianlahden maihin.

Rosatom ja japanilainen Toshiba sopivat ydinalan yhteistyöstä, joka kattaa mm. uraanin rikastuslaitoksen rakentamismahdollisuuden venäläistä teknologiaa käyttäen.

Strategisiksi luokiteltavia kaasu- tai öljyesiintymiä löytäneille ulkomaisille yhtiöille maksettavia korvauksia selvennettiin. Kyse on siitä, että Venäjän valtio ei välttämättä anna suuresiintymän löytäjän alkaa itse hyödyntää sitä, vaan valtio voi määrätä esiintymän annettavaksi venäläiselle yhtiölle. Nyt on päätetty, että löydön tehneelle yhtiölle korvataan täysimääräisinä tutkimuskulut sekä esiintymän sijainnista ja merkityksestä riippuen 25-50 % tämän arvosta, mikäli esiintymä otetaan kaivannaislain nojalla valtion haltuun. On epäselvää, riittääkö harkinnanvarainen järjestelmä tyydyttämään ulkomaisten energiayhtiöiden edut. Ulkomaisten yritysten omistusta strategisiksi luokitelluilla sektoreilla, kuten energiasektoreilla, säätelevä lainsäädäntö astui voimaan toukokuussa 2008.

Investoinnit öljynetsintään vähenivät 16 % vuonna 2008. Syynä olivat öljykenttien ylläpidon kasvaneet kustannukset sekä laskenut öljyntuotanto. Venäjän uudet öljykentät sijaitsevat lisäksi vaikeapääsyisimmillä ja teknisesti vaativammilla alueilla, joten niiden tutkimiseen tarvitaan aikaisempaa suurempia investointeja.

Ulkomaansektorin sääntely

Tulliuudistus on johtanut valtaviin ruuhkiin Moskovan uusilla tullauspisteillä. Venäjän tulliuudistus, jonka päämääränä on siirtää tullausta lähemmäs ulkorajoja, on ruuhkauttanut Moskovan tullin toiminnan. Aiemmat tullipisteet suljettiin ja uudet - aiempaa harvalukuisemmat - avattiin kaupungin ulkopuolella maaliskuun alussa. Jonoihin juuttuneet asiakkaat ovat valittaneet viranomaisten itsensäkin olleen valmistautumattomia muutokseen; myös tiedonkulku muutoksista on ollut puutteellista.

Maahanmuuttovirasto esittää hallitukselle EU-maiden työlupakäytäntöjen helpottamista. Helpotettu järjestelmä koskisi EU-maiden lisäksi Japanista ja Yhdysvalloista tulevaa koulutettua työvoimaa. Mahdollisesti kyseessä voisi olla jonkinlainen amerikkalaisen Green Cardin tapainen järjestelmä. Lainsäädäntöesitys siirtyi duuman käsiteltäväksi.

SUOMEN SUURLÄHETYSTÖ MOSKOVA